

Prædiken til Anden pinsedag

Joh. 6, 44-51

(Friluftsgudstjeneste).

Det bedste, jeg ved, er støv. Støv - og duften af nybagt sigtebrød - og bare tæer.

Bare tæer, som når man går på det soltørre varme ler-fyldte sand på en havegang under et blomstrende, duftende æbletræ. Eller bare tæer, som når man ligger en sommermorgen under en alt for stor og alt tung dyne og vågner ganske langsomt til duften af sigtebrødet ude fra køkkenet, og man vender sig om på ryggen og trækker benene lidt op under sig og kan mærke det hvide lagen og varmen under fodsålerne – mens man ligger dér og ser støvet danse som stjerner, der funkler, i den stribe af lys, der kommer ind i gennem en sprække i gardinet ude fra haven, hvor sommeræblerne måske når at modne, inden ferien er slut og skolen ... Skolen ...

Det mærkeligste, jeg ved, er, at der findes ord, som – næsten – kan få støvet til at standse midt i deres dans, som om alle himlens stjerner pludselig gik under på den sidste store dommedag. Som det føles når nogen, man elsker, dør.

Det er ord, som – næsten – kan fjerne sprækken imellem gardinerne, så lyset, næsten ikke kan slippe ind. Ord, som kan være så

tunge og klamme og kedelige, at støvet i et nu forvandler sig til alt det, man ikke fik gjort. Som det bord, der ikke blev støvet af, inden 'tante' kom med sin finger – den, der særlige finger, som i et underligt og meget lidt diskret øjeblik altid og med usvigelig sikkerhed ved enhver visit pludselig blev skudt ud fra en lang arm under en eller anden kedelig kjole og stramt hår, for så at køre hen over det der bord og blive løftet op og taget i øjesyn i nærheden af en rynket pande, idet fingeren demonstrativt blev drejet, så den bløde blomme yderst ude kunne vise 'støvet', der ikke skulle have været, og som ikke ville have været, hvis ellers bordet havde været tørret af.

Sådan et ord var 'skole'. I alle tilfælde den del, der bestod af de stile, der skulle skrives og de flere tusinde kilometerlange regneopgaver. Jeg var sikker på, at der kunne laves en stige herfra og op til månen, hvis man foldede alle regnehæfterne som Jakobsstiger. Måske helt til en af Jupiters! I alle tilfælde dengang i de der meget gamle dage, da jeg gik i skole. Dengang var der heller aldrig noget støv på skolen. Hver morgen var alle borde tørret af. Der var heller ingen sprækker i gardiner. Eller stjerner, der dan-

Udgivet af

Grundtvigsk Forum
Nr. 461. 119. årgang
Maj 2018
ISSN 0901-2214

sede.

Det var derfor, det var det bedste, jeg vidste at ligge en sådan feriedag hjemme hos min farmor og farfar under store tunge hjemmesyede og hjemmefyldte andedunsdyner med bare tæer mod det hvide glattede lagen og i næseborenes fløje at fornemme duften af det nybagte sigtebrød, som jeg vidste, lå klart ude i køkkenet under et fint og særligt klæde på et skærebræt, som var hulet ganske let af alle de mange år, min farmor havde brugt det, hver dag. Dette ene bræt. Dette særlige brød. Det var som at blive til som et helt nyt menneske at vågne en sådan morgen.

Men jeg vidste også, at jeg skulle holde mine øjne fæstnede mod det dansende støv i sprækken af lyset fra vinduet til venstre. Ikke noget med at kigge til siden til højre. Og slet ikke tværs over dobbeltsengen til det natbord, som stod dér ved den seng, hvor min farfar plejede at sove. For selvom jeg oftest sov så længe, at alle de andre for længst var stået op, så kunne det af grunde, jeg aldrig lærte at kende, ske, at min farfar *ikke* havde taget dem på – og så lå de der nede i et halvt glas vand, min farfars 'tænder', gebisset! - og kom jeg først til at se på dem, så var støvet ikke længere stjerner, der dansede i en solstribе, det var heller ikke ugjorte gerningers ublide domme nådesløst fældet med tantes frygtede finger, så var støvet i ét nu det alt for synlige tegn på det grusomme og gysende grundvilkår, at nogen, man elskede over alle bjerge, kunne miste tænderne. At nogen, man elskede, kunne *ældes* – og dermed den grufulde og snigende erkendelse af, at der inde under

den der bløde hud, over foden uden på tæerne, findes de der hvide knogler, og under håret, kraniet og de hule øjne, som det eneste, der bliver tilbage, når alt andet er blevet til støv under hvide ligklæder. Hvis da ikke et menneske brændes, så alt bliver til støv i et lige så underligt nu, som det der 'nu' hvori tantes arm blev skudt frem med den dér finger.

Jeg ved ikke, om jeg allerede dengang forstod, at der *er* en afgrundsdyb forskel på dødens støv og tantes finger – det er i alle tilfælde *Johannesevangeliets* pointe, at der er det. For hos ham er døden ingen dom. Den er 'bare' et vilkår for liv. Akkurat som hvedekornet, der må i jorden og dø for at kunne blive til flere korn. Og derfor 'facet' han døden så roligt ophøjet på sit kors, denne Johannes-Jesus. Død og dom er to forskellige kategorier, ved jeg nu i lyset af hans evangelium *og* ved erindringen om de der sommerdages sprækker af lys - for i det lys ser jeg, hvordan alle hans ord danser og kredser om lige netop det, som støv i en lyskegle fra en sprække i et gardin. Det der gådefulde og underlige, at noget helt konkret kan være så forskellige verdener. Dom – død. Lys – mørke. Gebis – gardin. Støv - skole. Tante – sigtebrød.

Som det, at ord og handlinger lever i et underligt vekselvirkningsforhold i kraft af den dér sprække i gardinerne. I kraft af at der er et lys, som kan slippe ind i vores verden, mens vi ligger under den der dyne. Et lys som får støvet til at danse som stjerner, det støv som ellers ville have så alt for meget 'tante' og tandløshed over sig. For i det lys, fra den sprække, opstår noget umisteligt.

Noget evigt. I det lys forvandles vand til vin. I det lys er vintræet, livets træ. I det lys behøver man kun at vaske tæerne for at være helt ren. I det lys er brød ikke bare brød. Brødet kan også være livets brød. Sigtebrødet! Det sigtebrød, som ligger under et klæde. Gyldenbrunt, nænsomt formet og rundet som et forstørret marcipanbrød. Duftende ... Min farfar døde ude i køkkenet med ansigtet vendt mod det vindue, hvor min farmor altid lod sigtebrødet stå. Han var kommet ind ude fra en forårsdag. På den årlige befrielsesaften. Havde stillet træskoene ude i bryggeret – og sat sig på hækassen, og så var han pludselig død. Hørte jeg. Af et hjertestop. Det var dér, han altid satte sig. Og altid med bare tæer. Det var der, vi malkede ham for penge til at købe slik for over hos købmandens Stine. Hele kaffeposer fyldte med slik. 500 grams poser!

Han havde de grimme tånegle, jeg nogensinde har set, min farfar. Vi lod, som om vi klippede dem. Vi kunne ikke. Så hårde var de. Men uden at bedømme resultatet af vores indsats hev han altid en tegnebog frem fra baglommen og fandt fyrstelige summer frem for at betale den regning, vi havde udskrevet, håndskrevet!

Vi 'bedømte' egentlig heller aldrig ham. Han var bare farfar - og farmor. Som var de to netop som ét kød. Jeg vidste intet om, hvordan de havde det med hinanden. Eller hvordan de havde det med mine forældre. Eller andre. De var egentlig bare som en sprække i gardinet. Som en kegle af lys for de der dansende stjerner – og lige netop derved et lige så uendeligt og dragende et univers, som en stjernefyldt himmel en sensommer-

Redaktion

Valgmenighedspræst
Margrethe Dahlerup Koch
V. Strandbjerg 32
6950 Ringkøbing
mdkoch@mail.dk

Sognepræst
Søren Jensen
Byløkken 27
8240 Risskov
sjen@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvig.dk
- hvor man også
kan tilmelde sig
elektronisk nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Farvergade 27
1463 København K
Telefon 3373 2800
vartov@vartov.dk

nat, hvor der er så rigeligt med stjerner, at der er 'råd' til at lade dem dryppe ned over jorden som stjerneskudsbrusebad. De var det lys, et mørke aldrig kunne gribe. I deres lys skete der noget magisk. Ord som skole og tante forsvandt. Eller rettere: blegnede, mistede tyngde og betydning. Gjorde ikke noget. Ikke for alvor. For i det lys var der 'noget', som var større og stærkere, noget som kunne indoptage den form for grum virkelighed, og skabe orden ud af kaos allerede første dag, man kom - og sætte stjernerne tilbage på deres pladser, og tænde for glimtet i støvet.

Og det 'noget' kom også til at 'overgå' den blå-lilla farve, som havde bredt sig ud over min farfars ansigt, da jeg så ham få dage efter inde på sygehusets kapel, med en lap med tørre tal bundet på de bare tæer, der stak ud under det hvide lagen, nogen havde lagt over ham. Men hvad er det 'noget', for noget? Det er det, spørgsmål, som også svirrer imellem linjerne hele vejen igennem alt, hvad Johannes skriver og fortæller. For - hvad er det for noget med livet? Hvad er det *med* os og *i* os, som gør, at døden ikke er en dommedag og the final cut? Hvad er det, der gør, at mørke lyses op? At en tantes fingrer forvandles til fortællinger og trælse regneopgaver til himmelstiger, der rækker helt op til månerne omkring Jupiter! Hvad er det, der gør, at livet er så meget andet og mere end alt det, vi kan tælle sammen og efterlade som sorte eller røde tal på bundlinjer? Hvorfor går et menneske ikke til grunde, når kraniet er blottet og øjnene hule under 1,8 meter støv? Hvorfor er død ikke bare død, liv ikke bare liv, og brød ikke bare

brød?

"Ord er redningshold", skriver den islandske digter Jón Kalman Stefánsson. "I begyndelsen var Ordet", skriver Johannes. Som vil de mene, at det er sproget, der skaber hele forskellen. Er det hele ...

Men! hvis nu Johannes - og denne islænding - havde kendt min farmors 'sigtebrød', så ville denne islænding sikkert have skrevet, at sigtebrød er redningshold - og Johannes ville helt sikkert have indledt sit evangelium med følgende formulering: "I begyndelsen var sigtebrødet!" For det var, når jeg lå inde under min farmors alt for korte, men alligevel alt for store og tunge hjemmesyede andedunsfyldte dyne i det blodrøde fôr, at jeg i kraft af duften fra hendes hjemmebagte sigtebrød kunne vågne sådanne sommermorgener og smyge mig ud af tantefingre og skolestile og se støvet danse i gardinets sprække af lys og føle mig som nyskabt med livet lykkeligt lokkende. Og dét blev i kraft af det brød, at jeg kunne se min farfar rejse sig og hente sit gebis, så han kunne spise en skive af dette livets brød sammen med mig, mens han drak en kop kaffe, inden han igen gik ud og stak de bare tæer i sine slidte træsko ...

Nu har han gemt det til det sjette kapitel! Det med brødet, denne gode og livskloge Johannes. Han, som begynder sit evangelium som et ekko af skabelsens første dag, - han som i et næste og syvende kapitel lader sin Jesus tale om hviledagens betydning. Og måske er der en pointe i de tal. Og i at livets brød har samme sjette tal, som hin sjette dag, hvor vi mennesker blev skabt i Guds billede. Jeg ved det ikke ...

Men jeg ved, at jeg elsker 'bare' tæer i blødt sand på en varm sommerdag og duften af nybagt sigtebrød - og støv, der danser i en sprække af lys udefra.

For ud af det lys rejser knoglerne sig og bliver til levende mennesker, genskabt af det ord, der var allerede i begyndelsen. Takket være sigtebrødet!

Amen

Ulla Skorstengaard

Gilleleje

Salmer:

722, 305, 725, 290, 723, 864